گروه تکفیری داعش چه بر سر میراث هنری عراق آورد؟

یورش به قلب هنر میانرودان

بهزاد وفاخواه

یکی از آثار باستانی تمدن هتره در موصل

این فقط مردم عراق نیستند که هزینه جنگ‌ها و بحران‌هایی را می‌پردازند که بیش از ۲۰سال است با آنها درگیر است. آثار هنری، بقاع متبرکه، آرامگاه‌ها و کلیساها هم هزینه داده‌اند و همچنان هدف کسانی قرار می‌گیرند که آرزوی پاک‌کردن این کشور از گنجینه فرهنگی و تاریخی غنی آن را دارند.

به نظر می‌رسد تنها چیزی که بین شورشیان در عراق چه گروه تکفیری داعش و چه گروه‌های قبلی مشترک است؛ امتناع آنها از شناخت ارزش زیبایی‌شناسانه و تاریخی مجسمه‌ها و یادگارهای خلق‌شده به دست هنرمندان و مجسمه‌سازان عراقی در طول شش‌دهه گذشته است.

از آن گذشته نینوا یکی از قدیمی‌ترین یادگارهای تمدن میان‌رودان در عراق است. نینوا پایتخت باستانی دولت آشور بود و در حاشیه رود دجله ساخته شده بود. شهری که بیشترین سهم را از آب دجله برای خود بدست می‌آورد. این شهر تقریبا همزمان با آغاز تمدن سومر و بعد از آن بابل ساخته شد و محل سکونت یکی از مهمترین تمدن‌های باستانی یعنی آشور قرار گرفت. شهر نینوا در سال ۶۱۲ پیش از میلاد به دست اقوام ماد و بابل (مادی ها و بابلی ها) ویران شد. آشوری‌ها شهرهای بسیاری بنا کرده بودند، اما بزرگترین شهر بنا شده توسط آنان در آن زمان نینوا محسوب می‌شد. کلمه نینوا بر خلاف آنچه برخی از مورخین می‌پندارند، از اسم نین که نام یکی از خدایان آشور بوده و یا از نام نینوس مشتق است، اما نینوا یک اسم خاص است که زادگاه دلاوران نامداری بوده، این شهر به سال ۱۲۴۸ ق.م. پایتخت آشوریها شد. بزرگترین پادشاهان آشور یعنی آشور بانی‌پال و تیگلات پلیسر در این شهر حکمرانی کردند و آثار بسیار زیادی را از خود به یادگار گذاشتند . دولت آشور دولت مهمی بود که در خاورمیانه قدیم تشکیل شد و در آغاز تابع بابل بود. در سال ۱۸۰۰ پ.م فرمانروایان اولیه آشوری شهرهای آشور، نینوا و اربیل را متحد کردند و سلسله‌های پادشاهی آشور بعد از سال ۱۴۲۰ پ.م شکل گرفتند. آشور حدود هزار سال دوام کرد. آشوری‌ها چون سرزمینشان مانند بابل حاصلخیز نبود باج گیری و دست اندازی به سرزمین‌های دیگر را در پیش گرفتند. این تمدن در نهایت در حمله هوخشتره پادشاه ماد از بین رفت ، اما یادگاری‌هایش باقی ماند. یادگاری‌هایی که در استان نینوا در معرض حمله گروه تروریستی تکفیری داعش قرار گرفته، سرنوشتشان مشخص نیست.

گزارش شاهدان عینی حاکی از این است گروه تکفیری داعش مجسمه «ابوتمام» شاعر دوران عباسی در موصل مرکز اداری استان نینوا را از بین برده است. اما تنها این مجسمه نبوده که قربانی اشغال موصل از سوی تروریست‌های داعشی شده است. آنها مجسمه «عثمان الموصلی» موسیقیدان قرن نوزدهم عراق و همچنین مقبره «ابن‌اثیر» فیلسوف عرب را نیز تخریب کرده‌اند. این مجسمه‌ها نمادهای شهر موصل به شمار می‌رفتند. ابوتمام الطایی از شاعران مهم ادبیات عرب در قرون وسطا هم‌عصر با معتصم عباسی بوده است. پیش از این گروه سلفی جبهه النصره مجسمه ابوتمام در شهر جاسم سوریه را منفجر کرده بود. آرامگاه عزالدین مورخ برجسته عرب هم به دست گروه تکفیری داعش تخریب شده است. عزالدین وقایع جنگ‌های صلیبی را در کتابی به نام «الکامل فی‌التاریخ» روایت و اصطلاح جنگ‌های «صلیبی» را اولین‌بار او ابداع کرده بود.

سازمان‌های بین‌المللی همچنین نگران شهر تاریخی هترا و معبد خدای خورشید هستند که حالا به دست داعش افتاده است؛ معبدی که تنها ۲۰نفر نگهبان داشته است. آثاری از دوره اشکانی و سلوکی در این شهر که در جنوب غربی موصل واقع است، وجود دارد و ستون‌های معبد و مجسمه‌های سنگی آن هترا را به عنوان یکی از جذاب‌ترین مکان‌های باستان‌شناسی برای محققان و گردشگران معرفی کرده است. این معبد همچنین به خاطر اینکه سکانس اول از فیلم جن‌گیر ساخته ویلیام فریدکین در آن فیلمبرداری شده است، شهرت دارد. به گزارش دیلی‌تلگراف، افراد محلی گفته‌اند این منطقه هدف حمله‌های هواپیماهای عراقی قرار گرفته است که بمب‌هایی را در فاصله یک‌مایلی آن انداخته‌اند. محمد عبدالله که یکی از پسرهایش را در جنگ با داعش از دست داده به تلگراف می‌گوید: «الان دیگر هیچ‌کس در حال محافظت از معبد نیست و کنترل آن به دست شورشیان افتاده است. من نگران امنیت معبد هستم همان‌طور که نگران بمباران نیروهای دولتی هستم»

مقبره‌ها و مراکز مذهبی در اولویت اول برای نابودی هستند: گزارش‌هایی در دست هست مبنی بر اینکه این گروه مقبره منسوب به یونس پیامبر در مسجد جامع‌النبی موصل را از بین برده‌اند. آنها همچنین به کلیسای کلدانی در موصل حمله کردند و ساعت کلیسا و مجسمه مریم مقدس را شکستند.

حالا هجوم گروه تکفیری داعش خطری بزرگ برای میراث فرهنگی کشور باستانی عراق به شمار می‌رود. برای آنهایی که تخریب آثار باستانی و مکان‌های مذهبی به وسیله این گروه در حلب و سایر شهرهای سوریه را به یاد دارند، نگرانی برای میراث فرهنگی عراق نگرانی کوچکی نیست. پیش از این نشریه نشنال‌جئوگرافی در گزارشی تکان‌دهنده پرده از نقش گروه تکفیری داعش در تجارت غیرقانونی آثار باستانی برداشته بود. این گروه سه‌سال پیش زمانی که در سوریه فعالیت می‌کرد با دستیابی به بخش‌هایی از آثار باستانی سوریه و کشف و فروش غیرقانونی این آثار منابع مالی مورد نیاز خود برای عملیات نظامی را به دست آورد و تا جایی قدرتمند شد که امروز به سومین شهر بزرگ عراق حمله می‌کند. تصور می‌شد داعش با دست پیداکردن به بعضی منابع نفتی سوریه هزینه‌های خود را تامین می‌کند اما یک مامور اطلاعاتی عراق در گزارشی که برای روزنامه گاردین عراق ارسال کرد، فاش کرد این منابع تنها از نفت تامین نمی‌شده است. در اطلاعاتی که از ۱۶۰کارت حافظه در خانه یکی از فرماندهان این گروه به دست آمده جزییاتی مربوط به بعضی از معاملات قاچاق اشیای قدیمی و آثار باستانی این گروه در سوریه نشان می‌دهد آنها تنها ۳۶میلیون‌دلار از این راه درآمد داشته‌اند.

پروفسور لیوتی از دانشگاه مونتانای آمریکا در این‌باره می‌گوید: «این الگو دقیقا مشابه الگویی بوده که قبلا توسط طالبان و القاعده هم مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به اینکه آمریکا حساب‌های بانکی آنها را به همراه موسسات خیریه‌ای که ایجاد کرده بودند تعطیل کرده است این گروه قصد دارد به نحو دیگری فعالیت‌های مالی خود را به انجام برساند.»

به گزارش الشرق‌الاوسط «لواء السمیسم» وزیر توریسم و میراث فرهنگی عراق مراتب نگرانی‌اش نسبت به درگیری‌هایی که در سراسر کشور در جریان است را ابراز کرده و خواستار این شده که سازمان‌های بین‌المللی همه اقدامات لازم برای حمایت کافی از سایت‌های باستان‌شناسی را به عمل بیاورند: «نزدیک به پنج‌هزار محوطه باستان‌شناسی در موصل، کرکوک، دیاله، انبار و صلاح‌الدین در خطر تخریب و غارت و قاچاق سیستماتیک گروه‌های بین‌المللی منطقه‌ای و حتی محلی هستند. به علاوه خطر آسیب‌دیدن از ناحیه عملیات نظامی نیز آنها را تهدید می‌کند.»

همان‌طور که مجسمه ابوجعفر المنصور خلیفه عباسی، سازنده شهر بغداد، در حمله آمریکا و متحدانش در سال ۱۳۸۲ از بین رفت، حالا این داعش است که مجسمه ابوتمام شاعر مشهور دوران عباسیان را که سمبلی برای شهر موصل به شمار می‌رفت، نابود کرده است. مخصوصا که این گروه مجسمه‌سازی را نمادی از بت‌پرستی، چندخدایی و بردگی می‌داند. اما تخریب بناهای یادبود و مجسمه‌ها در عراق روندی است که در طول تاریخ بسیار پرفرازونشیب این کشور بارها تکرار شده است. برای برخی این یادبودها دشمنانی نمادین را نمایندگی می‌کنند که از طریق آنها می‌توان خرده‌حساب‌های قدیمی را حل‌وفصل کرد.

نشانه‌های تاریخی و فرهنگی عراق تلفات زیادی در هنگام تغییر رژیم این کشور دیده‌اند. در جریان اخراج خاندان سلطنتی از کشور در تابستان ۱۹۵۸ جمعیت خشمگین مجسمه‌های میدان‌ها و نشانه‌های مربوط به خاندان هاشمی را از بین بردند و به جای آنها یادبودهایی مربوط به ژنرال سردمدار کودتا عبدالکریم قاسم جایگزین شد. اما همین بناهای یادبود وقتی رژیم‌های کودتایی بعدی تصمیم گرفتند یادگارهای قبلی‌ها محو شود، داستان مشابهی را تجربه کردند.

وقتی بعد از سقوط صدام برای محو همه آثار و نشانه‌های دوران حزب بعث تلاش شد، یک نزاع بحث‌برانگیز بین دو گروه درگرفت؛ یکی آنهایی که ادعا می‌کنند بناهای یادبود گذشته باید از بین بروند چون اینها بیش از اینکه نشانی از پیروزی ملی باشند نمادی از سلطه حکومتی ستمگر هستند و دیگری آنهایی که این کمپین دیوانه‌وار برای محوکردن همه سمبل‌های گذشته دردناک کشور را خشونتی علیه خاطرات یک ملت محسوب می‌کنند.

هنرمند مجسمه‌ساز خالد مبارک می‌گوید: «مهم‌ترین مشخصه شهر بغداد، میدان‌های آن هستند. این محوطه‌ها و این نشان‌های یادبود دوره‌ای از تاریخ را که مردم عراق متحمل شده‌اند، بازتاب می‌دهند.» مبارک حاکمان را به فهم اهمیت نگهداری یادبودهای تاریخی و مجسمه‌ها و حفظ آن برای نسل‌هایی که در آینده از راه می‌رسند دعوت می‌کند.

بلال عصام آرشیتکت عراقی معتقد است بعضی وقت‌ها انگیزه تخریب این آثار صرفا تغییر رژیم نیست چون شماری از مجسمه‌ها و یادبودهای غیرمرتبط با حزب بعث هم مورد تخریب قرار گرفته‌اند و در بغداد مجسمه‌ای از عبدالمحسن السعدون نخست‌وزیر دوران سلطنتی، در خیابانی که به نام او بود تخریب شده است؛ وضعیتی که یک هنرمند عراقی را بر آن داشته که نسخه بدلی از آن را بسازد.

عراقی‌ها حالا نگرانند این نوع از تخریب دامن سایر بناهای یادبود از قبیل یادبود آزادی (۱۹۵۸) کاری از هنرمند مطرح عراقی جواد سلیم را هم بگیرد که در میدان التحریر در قسمت مرکزی شهر بغداد واقع است.

ساجد فاضل یک معلم تاریخ معاصر می‌گوید این بناهای یادبود قسمتی از تاریخ عراق هستند و باید برای نسل‌های آینده بدون توجه به اینکه یادآور دورانی مثبت یا منفی هستند، حفظ شوند: «در فرانسه، به عنوان مثال، بنای طاق پیروزی هنوز وجود دارد با اینکه در دوره ناپلئون بناپارت ساخته شده است و ناپلئون فرانسه را تا مرز نابودی برد. یا در آلمان، فرودگاه براندنبورگ برلین در اصل ستاد فرماندهی هیتلر بوده است»

فاخر محمود هنرمند عراقی در استان بابل می‌گوید این پدیده‌ای جدید نیست و آثار تاریخی بزرگ و پراهمیتی از تمدن‌های بابلی و آشوری و سومری به همین شکل مورد حمله قرار گرفته‌اند: «حمله به این آثار نتیجه یک درک ذهنی بسیار پیش‌پا افتاده است که فکر می‌کند با نابودکردن این آثار دوره‌ای را که این آثار تولید شده‌اند و یادآور آن هستند، نابود می‌کند.»

ادامه از صفحه ۷

تک‌گویی یک زن غایب

بازیگرانی مانند شبنم طلوعی، مژده شمسایی یا مهتاب نصیرپور تکه‌هایی از متن را بخوانند و در اجرا مونتاژ شود با بازی افشین. همین ایده یعنی یکسری بازیگرهایی هستند که از این صحنه غایب شدند و نیستند. منتها فرم کار ما دیگر به آن سمت نرفت و امکان تکنیکی آن فراهم نشد و همچنان هم در شکل اجراهای گروه تئاتر خانه فراهم نیست. این البته نکته فرامتنی آن است اما در نهایت با افشین به این تصمیم رسیدیم که این‌طور اجرا کنیم. در واقع او نقش من، نویسنده متن را بازی می‌کند. نقش نویسنده‌ای که متن خودش را می‌خواند.» من از اتفاقی که برای این متن افتاد راضی هستم و وقتی افشین پیشنهاد کرد که تک‌گویی را بازی کند، من بی‌درنگ استقبال کردم. و حالا این اجرا، چیزی اضافه بر متن دارد. متن رخ داده است اما ما در اجرا چیزی بیش از متن داریم که ضد متن نیست، در راستای متن است اما پیشنهاد دیگری است. شاید اگر این نمایش را ما از ابتدا هم برای اجرا در یک سالن رسمی تمرین می‌کردیم همین راه را در پیش می‌گرفتیم. و شاید به همین ایده می‌رسیدیم. پس بحث فقط نبود امکانات در اجراهای خانه نبود. در ضمن این شیوه اجرایی نیست بلکه زاییده شرایط سیاسی و اجتماعی چند سال اخیر است. منتها برای خود من واقعیت این است که این شکل به مثابه یک فرم زیبایی‌شناسی است که می‌توان در آن تجربه کرد و این تجربه را پیش برد؛ الان برای من این مطرح است. و حالا اگر یک ایده سیاسی در این نمایش وجود دارد، اعتراضی بودن‌اش نیست بلکه دگرگون‌شدن فضا یا همان آپاراتوس تئاتر است. آن سیستمی که یک‌جور تئاتر تولید می‌کند و این سیستم می‌خواهد جوری دیگر تئاتر کار کند یعنی از همه‌چیز بکاهد و به حداقل برسد پس تاکیدش را بر دو چیز می‌گذارد؛ متن و بازیگر.

احسان نوروزی، درباره اجرای «وآنک انسان» می‌گوید:

– رضایی‌راد تاکید داشت که نه درام بلکه پلی (play) می‌نویسد. بنابراین، به‌کارگیری معیارهای نمایش خوش‌ساخت برای بررسی آثار او بی‌معنا است. در این نمایش به نظر می‌آید به جای کنش جاری صحنه، شاهد نوعی همجواری یا مونتاژ تکه‌روایت‌هایی درباره اتفاقی مشخص در گذشته هستیم که شبح‌اش دست از سر شخصیت حاضر در صحنه برنمی‌دارد. «وآنک انسان» مونتاژی از مصالح مختلف است؛ مصالحی واقعی مثل سرگذشت‌های نویسنده‌های ویران‌شده در دوران استالین یا تکه‌ای از نامه میرهولد درمورد شکنجه‌شدنش در زندان در کنار روایت‌هایی جعلی، تکه‌ای از رمان کنستانسیا در کنار نقل‌قول‌هایی از انجیل. در هر دو نمایشنامه «وآنک انسان» و «نگاه خیره خداوند» با منظومه‌ای از روایت‌ها و مفاهیم الهیاتی، مخصوصا الهیات مسیحی مواجهیم. مفاهیمی مثل رستگاری، رنج و مهم‌تر از همه اعتراف. این البته تمثیلی از بنیامین را هم به خاطر می‌آورد، اینکه وقایع مثل ستاره‌های آسمان‌اند و تاریخ در حکم متصل کردن این وقایع و ساختن منظومه‌ها یا صور فلکی دلخواه از دل این انبوه نقاط روشن. این مونتاژ در متن هم دقیقا همان حالت را دارد.

چه‌قدر رضایی‌راد معتقد است به اینکه یک متنی نمایشنامه است و متنی داستان؟ او می‌گوید:

– متن نمایشی. به این دلیل ساده که حتما وقتی یک داستان را به تو بدهیم می‌گویی این داستان کوتاه است، چیز دیگری بدهیم می‌گویی این مونولوگ است. البته می‌توان عناصر تکنیکی آن را استخراج کرد. ولی به هر حال همین‌جوری حتی بدون استخراج آن عناصر تکنیکی می‌فهمیم که این داستان کوتاه است، این نمایشنامه است. خیلی جاها البته این دو ژانر هم‌پوشانی پیدا می‌کنند. خیلی جاها از هم کمک می‌گیرند، داستان کوتاهی که با زاویه اول شخص مفرد نوشته شده باشد خیلی راه می‌دهد به مونولوگ. اما به هر حال داستان کوتاه بر توصیف استوار است و حتی اگر زاویه اول شخص مفرد داشته باشد باز خصلت توصیفی دارد نه خصلت کنش‌مند. مثلا در همین نمایشنامه جایی هست که می‌گوید، در این سکوت من داشتم به این مساله فکر می‌کردم، این در داستان باید توضیح داده شود. اما اینجا بلافاصله قرارداد نمایشی به ما این را اجازه می‌دهد که شخصیت بگوید، در این سکوت من فکر می‌کردم... من می‌گویم این خصلت مونولوگ است، کنش در لحظه صورت می‌گیرد و کنش‌مند است. من اصولا فکر می‌کنم در هر نمایشنامه‌ای باید این ایده بازی‌نویسی رعایت شود. محمد یعقوبی یکی از همین نمایشنامه‌نویسانی است که پلی‌نویس است، نه درام‌نویس. یعنی اصول بازی و موقعیت نمایشی را می‌شناسد. مثلا همین که می‌گوید اجازه بدهید یک‌بار دیگر بخوانم، تنها می‌تواند در نمایش اتفاق بیفتد، این یک بازی است که در داستان هرگز نمی‌تواند رخ بدهد. در داستان ممکن است نویسنده بگوید بروید این تکه را یک‌بار دیگر بخوانید اما معلوم نیست خواننده این دستورالعمل را انجام دهد. اما ما در نمایش این تکرار را واقعا انجام می‌دهیم و تماشاگر چاره‌ای جز دیدنش ندارد و می‌فهمد که این بازی متن است.

جدول ۲۰۲۲ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱ - راندن مزاحم - مشغول به کار - انقلابی عصر مشروطه و ملقب به «سردار ملی» ۲ - گیاخاک - بدون تردید و قطعا - تقویت امواج الکتریکی ۳ - شبنم - متعفن و گندیده - مرطوب ۴ - لوس - عرض - اندیشه ۵ - جست‌وجو - لازم و ضروری - حرف فاصله ۶ - خودرای - هم نهاده - فرکانس ۷ - بی بندوبار - پیوسته و دایم - بالشتک سرشانه لباس ۸ - آتشگیره - جنگی بین نادرشاه و شاه‌گورکانی - خواهر اسفندیار در شاهنامه ۹ - حکمت ارسطو - بلدرچین - شترمرغ آمریکایی ۱۰ - معروف‌ترین پیست اسکی ایران - شهر افغانستان - حرف پیروزی ۱۱ - مخفف اینک - از درجات نظامی - پنهان ۱۲ - بیماری ناشی از کمبود ویتامین B - گازی قابل اشتعال - محدب ۱۳ - شهری در گیلان - خط نابینایان - بیماری ویروسی جانوران گوشتخوار ۱۴ - امپراتوری قدرتمند قدیم - عالم وهم و خیال - حیران و سرگردان ۱۵ - سومین سوره قرآن - ماده اولیه چسب و رنگ - نشانه جمع فارسی.

عمودی:

۱ - از جاذبه‌های گردشگری استان سیستان‌وبلوچستان - چند رای ۲ - کالابرگ - علم و آگاهی - مخزن مواد گازی ۳ - برای خدا شریک قائل است - پسر کاوه آهنگر - درخشان ۴ - ضربه شدید روانی - زندانی - جناح لشکر ۵ - تکخال - واحد پول انگلیس - وزیر معروف انوشیروان عادل ۶ - زیر پای مادران است - کشاورز - عضو رونده ۷ - از گل‌های زینتی - مساحت فضای قابل استفاده هر واحد مسکونی - پایتخت سوییس ۸ - برگزیده از هر چیز - فاقد برندگی - فریب ۹ - کوزه - گذرگاه آب - سرنوشته ۱۰ - عید ویتنامی‌ها - جزیره بزرگ ایتالیا - فال می‌گیرد ۱۱ - از هنرمندان رشته موسیقی - محافظ بافت نرم نوک انگشتان - عدد ماه ۱۲ - عزاداری - سروش آسمانی - قهرمان داستان ایلیاد ۱۳ - چاشنی غذایی تند - پوشاکی زنانه - آحاد ۱۴ - شهری دیدنی با قدمت سیصد ساله در مازندران - شاگرد مغازه - برج کبوتران ۱۵ - از صور فلکی نیمکره‌جنوبی آسمان - مهاجم تیم ملی فوتبال فرانسه.

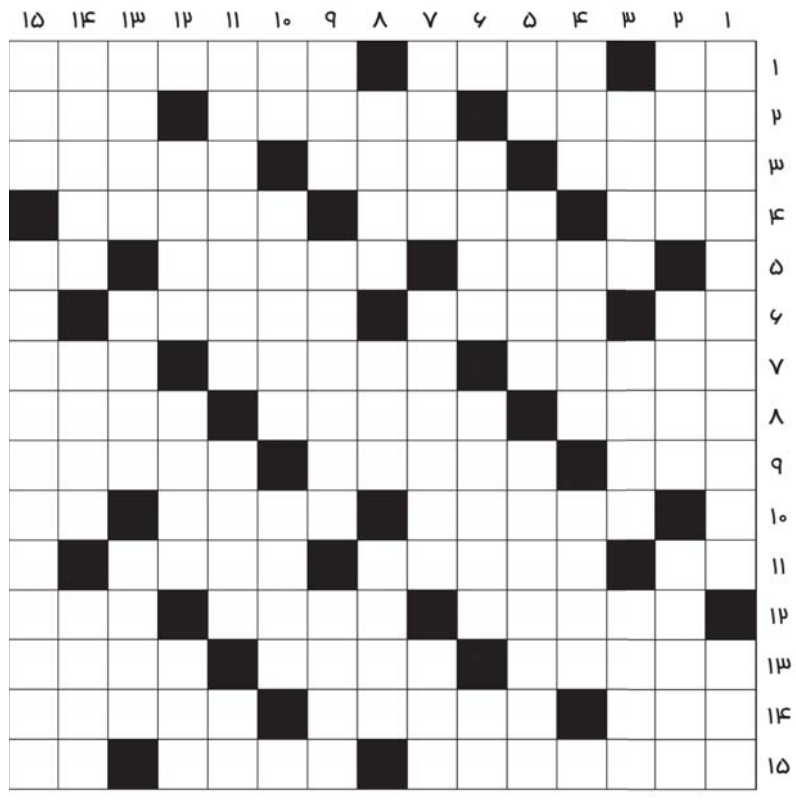

حل سودوکو سخت

۱	۲	۶	۷	۴	۸	۵	۳	۹
۸	۳	۷	۱	۹	۵	۲	۴	۶
۴	۵	۹	۶	۳	۲	۱	۷	۸
۵	۶	۳	۸	۱	۷	۹	۲	۴
۷	۱	۴	۳	۲	۹	۸	۶	۵
۹	۸	۲	۴	۵	۶	۳	۱	۷
۲	۴	۸	۹	۷	۱	۶	۵	۳
۳	۹	۱	۵	۶	۴	۷	۸	۲
۶	۷	۵	۲	۸	۳	۴	۹	۱

حل سودوکو ۱۰۱۸

۲	۳	۷	۹	۴	۵	۶	۸	۱
۸	۱	۹	۲	۳	۶	۴	۷	۵
۴	۶	۵	۷	۸	۱	۲	۳	۹
۳	۹	۴	۱	۵	۷	۸	۶	۲
۶	۲	۱	۴	۹	۸	۳	۵	۷
۵	۷	۸	۳	۶	۲	۱	۹	۴
۱	۴	۶	۵	۷	۳	۹	۲	۸
۷	۸	۲	۶	۱	۹	۵	۴	۳
۹	۵	۳	۸	۲	۴	۷	۱	۶

جدول ۲۰۲۱

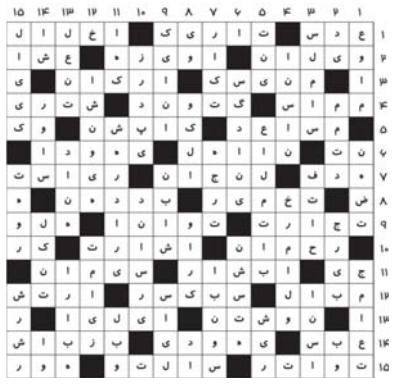

سودوکو سخت ۱۰۱۹

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۸			۲			۴	۶	
۵		۹	۴		۶			
			۸				۷	۵
		۵			۲			۱
۶		۳		۹	۸			
۱		۲		۴				
۲							۳	۶
	۳	۱					۵	
۷		۸	۹					

سودوکو ۱۰۱۹

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۳				۲	۷		۸	۴
		۷	۴	۳	۸	۹		
۴			۱		۵		۷	۶
		۶			۱		۵	۳
۷	۴					۱		۹
۸		۱	۵	۶		۲		۷
۱		۴	۲					
		۸	۹	۷			۳	
۶	۹				۴			۵